

УДК 346.24(043.2)

**Гаврилішин А. П.**, к.ю.н., доцент,  
Університет державної фіскальної  
служби України, м. Ірпінь, Україна

**Омельчук І. М.**, студент,  
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

## **ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В ЄС ТА УКРАЇНІ**

Рівень розвитку малого бізнесу безпосередньо визначає ступінь розвитку економіки держави в цілому. Досить згадати, що на 1000 українських громадян припадає приблизно близько 6 підприємців, у той час як в країнах - членах ЄС не менше 30. В Україні частка малих фірм у загальній кількості всіх підприємств складає лише 30%, в країнах ЄС підприємства малого бізнесу складають близько 90% від загального числа підприємств.

Малий бізнес в Європі становить основу соціально-економічного розвитку ЄС. В Євросоюзі налічується понад 20 мільйонів підприємств малого та середнього бізнесу, які дають більше половини загального обороту і доданої вартості. Число зайнятого населення в малому бізнесі Європи становить близько 70%. Найбільша кількість малих підприємств створено в торгівлі, будівництві та харчової промисловості [3, с. 232].

Малий бізнес в Європі стимулює розвиток конкуренції, «змушує» великі компанії впроваджувати нові технології та поліпшувати ефективність виробництва, ефективність всієї економіки ЄС безпосередньо залежить від успішної діяльності малого та середнього бізнесу. Тому, в рамках Євросоюзу здійснюється політика підтримки малого підприємництва, головна мета якої - збалансування інтересів держави і бізнесу, забезпечення оптимальних умов для підприємницької діяльності, збільшення конкурентоспроможності малого бізнесу.

Державне регулювання малого бізнесу в Європі здійснюється шляхом законодавства, розробки і реалізації цільових програм фінансового, технологічного, інформаційного та кадрового сприяння розвитку малого та середнього підприємництва. Для стимулювання розвитку малого бізнесу були розроблені нові юридичні моделі (Європейська акціонерна компанія, Європейський пул економічних інтересів), які дозволяють малим підприємствам з різних країн, що вступають в ділові відносини, ефективно вирішувати проблеми розбіжностей правових систем різних

держав.

Крім того, була розроблена Європейська хартія для малого бізнесу Європи. В даному документі уряди європейських країн визнали значний потенціал малих підприємств і підкреслили важливість створення сприятливих умов для повторних спроб створення власного бізнесу, навіть якщо колишні спроби підприємця були не дуже вдалими. Положення Європейської хартії були враховані в Багаторічній програмі, і в перший же рік було запущено 11 проектів по їх впровадженню [2].

Правову основу малої підприємницької діяльності в Україні складає сукупність законодавчих і нормативних актів, які регулюють організаційно-правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні. Конституцією України закріплено за кожним право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом [1]. Зокрема, з-поміж основних законодавчих актів слід вирізнити Закони України: «Про господарські товариства» від 10 вересня 1991 р., «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14 травня 1992 р., «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 7 червня 1996 р. та ін.

Малий бізнес в Україні виконує важливу громадську функцію і має сприяти його розвитку. Держава не втручається у діяльність малих підприємств крім встановлення податків, відсотків з державним кредитах, правил ціноутворення, валютних курсів, економічних санкцій. Коли державний чи іншого орган видає акт, який порушує права підприємців, та, що суперечить законодавству, обличчя, яке здійснює підприємницьку діяльність, вправі звернутися до суду з позовом про визнання такого акта недійсним.

Держава здійснює підтримання підприємництва так:

- з допомогою забезпечення суб'єктам підприємництва умов ефективної зовнішньоекономічної діяльності;
- інформаційне забезпеченням суб'єктів бізнесу;
- шляхом надання допомоги у матеріальному забезпеченні і збуті продукції підприємців;
- шляхом підготовки кадрів у сфері підприємництва.

Отже, розвиток підприємницької діяльності на Заході йде більш швидкими темпами, оскільки влада надає їй велике значення і надає підтримку на федеральному рівні. Малий бізнес в розвинених країнах в даний час являє собою середній клас, який служить базою для стабільного розвитку економіки. Навіть колишні країни, що розвиваються саме з розвитком малого, середнього бізнесу здійснили великий економічний ривок (Тайвань, Сінгапур, Індонезія і т.д.).

#### *Література*

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР //

Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Європейська хартія малих підприємств: Міжнародний документ від 19.06.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994\\_860](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_860)

3. Зарубіжний досвід розвитку малого бізнесу / Л.В. Рібун, Г.А. Лех, І.М. Васькович // Науковий вісник НЛТУ України. – 2016. – Вип. 26.2. – С. 230–235 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnlntu\\_2016\\_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnlntu_2016_26)

УДК 343.3:351.863(043.2)

**Горбатюк Я. В.**, к.ю.н.,  
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

## **ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ**

Поняття «економічна безпека» відносно недавно почало використовуватись у вітчизняній правовій та економічній літературі, оскільки більшого поширення набуло поняття «національна безпека», складовою якого і є економічна безпека. Також більшість існуючих наукових праць з питань економічної безпеки присвячено її дослідженню в розрізі економічних наук. Тому питання правової природи економічної безпеки держави залишається актуальним.

В науковій літературі існує досить багато підходів до тлумачення поняття економічної безпеки держави. Так, на думку Ю. Самойленко, економічна безпека держави є комплексом ефективних методів та форм захисту (з одного боку) і протидії (з іншого боку) різноманітним економічним проявам недружнього характеру, які загрожують встановленому законом порядку реалізації всіма суб'єктами фінансово-господарських відносин, визначених законодавчо прав на розвиток та об'єктивне самовідтворення, збільшенню добробуту на національному рівні, повноцінному забезпеченню потреб населення країни [7].

О. Прудіус вважає, що національна економічна безпека – це такий стан економіки та інститутів влади, при якому забезпечується гарантований захист національних інтересів, гармонійне, соціально спрямований розвиток країни в цілому, достатній економічний потенціал [6, с. 92-93].

Економічна безпека держави, з одного боку, є надсистемою, до складу якої входять системи різних галузей життєдіяльності й розвитку людини, суспільства та держави, з іншого боку, економічна безпека - це підсистема міжнародної економічної безпеки, яка є складовою надсистеми міжнародної безпеки [8, с. 32]. Також можна зазначити, що економічна безпека – це комплекс економічних, геополітичних, екологічних, правових та інших умов, що забезпечують: передумови щодо її виживання в умовах